

Sygn. akt IV KK 161/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Ryński

SSN Marian Buliński

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **H.D.**

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 13 grudnia 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości- Prokuratora Generalnego na
niekorzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w [...]

z dnia 28 kwietnia 2016 r.,

1) uchyla pkt I, VIII oraz IX zaskarżonego wyroku i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...];

2) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. E. S., kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych, w tym 23% VAT, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną z urzędu w postaci obrony skazanego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 28 kwietnia 2016 r. (sygn. akt X K 874/15) Sąd Rejonowy w [...], po rozpoznaniu sprawy H.D., co do którego ustalono, że był on skazany następującymi prawomocnymi wyrokami tego Sądu:

1. z dnia 30 listopada 2007 r. o sygn. akt X K 1618/07 za występki z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełniony w okresie 21 czerwca - 4 września 2007 r. na karę 3 miesięcy ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym,
2. z dnia 18 grudnia 2007 r. o sygn. akt X K 1832/07 za występki z art. 191 § 1 k.k., popełniony w dniu 30 sierpnia 2007 r. na karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat; na podstawie art. 71 § 1 k.k. orzeczono karę grzywny 50 stawek dziennych przy ustaleniu stawki dziennej na kwotę 10 zł, przy czym postanowieniem z dnia 25 lutego 2010 r. zarządzono wykonanie kary 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, a postanowieniem z dnia 20 września 2010 r. skrócono karę pozbawienia wolności w tym wymiarze o 47 dni i umorzono postępowanie wykonawcze w przedmiocie wykonania kary grzywny w wymiarze 3 stawek dziennych, albowiem skazany uiścił grzywnę w kwocie 470 zł (k. 17 i 19 akt o sygn. X K 874/15, k. 82 akt o sygn. VI Kd 196/08, załączonych do akt o sygn. X K 1832/07),
3. z dnia 6 sierpnia 2010 r. o sygn. akt II K 623/09 za występki z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k., popełniony w dniu 28 czerwca 2009 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności; za występki z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k., popełniony w dniu 27 czerwca 2009 r. na karę 3 miesięcy ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 24 godzin w stosunku miesięcznym; za występki z art. 178 a § 1 k.k., popełniony w dniu 4 września 2009 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, przy czym w miejsce kar jednostkowych wymierzono karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby, oddano wymienionego pod dozór kuratora, na podstawie art. 72 § 1 pkt 6 i 8 k.k. zobowiązano go do powstrzymania się od nadużywania alkoholu

oraz ułożenia poprawnych stosunków z osobami najbliższymi, na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzeczono środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat, z zaliczeniem okresu zatrzymania prawa jazdy od dnia 4 września 2009 r.; postanowieniem z dnia 28 listopada 2013 r. zarządzono wykonanie kary 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

4. z dnia 23 kwietnia 2013 r. o sygn. akt X W 88/13 za wykroczenie z art. 124 § 1 k.w. i inne k.w., popełnione w dniu 1 grudnia 2012 r. na karę 30 dni aresztu,

5. z dnia 5 czerwca 2013 r. o sygn. akt X K 433/13 za występki z art. 178a § 2 k.k., popełniony w dniu 17 stycznia 2013 r. ma karę 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby; na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów niemechanicznych w ruchu lądowym na okres 2 lat, z zaliczeniem na poczet kary pozbawienia wolności zatrzymania w dniu 10 kwietnia 2013 r.,

6. z dnia 1 lipca 2013 r. o sygn. akt X K 574/13 za występki z art. 286 § 1 k.k., popełniony w dniu 17 lipca 2009 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby; postanowieniem z dnia 25 czerwca 2015 r. zarządzono wykonanie kary 8 miesięcy pozbawienia wolności (k. 33 - 36),

7. z dnia 31 lipca 2014 r. o sygn. akt X K 186/14 za występki z art. 288 § 1 k.k., popełniony w dniu 28 października 2013 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności; za występki z art. 279 § 1 k.k., popełniony w dniu 8 września 2013 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności; za występki z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k., popełniony w okresie od sierpnia 2008 r. do grudnia 2010 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności; za występki z art. 207 § 1 k.k. i inne k.k. popełniony w okresie od lutego 2012 r. do 30 sierpnia 2013 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności, przy czym wymierzono karę łączną 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet okres zatrzymania od 9 września 2013 r. godz. 19.30 do dnia 9 września 2013 r. godz. 15.10 oraz tymczasowego aresztowania i zatrzymania od dnia 28 października godz. 21.10 do dnia 27 lutego 2014 r.,

orzekł:

I. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności, orzeczonych wyrokami wyżej opisanymi Sądu Rejonowego

w [...] z dnia 30 listopada 2007 r. o sygn. akt X K 1618/07 i Sądu Rejonowego w [...] z dnia 18 grudnia 2007 r. o sygn. akt X K 1832/07 orzekł wobec skazanego H.D. karę łączną 1 (jednego) roku pozbawienia wolności,

II. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okresy odbycia kar na podstawie wyroków, które zostały objęte wyrokiem łącznym,

III. uznał, że w pozostałym zakresie wyroki wyżej opisane podlegają odrębnemu wykonaniu,

IV. rozwiązał orzeczenie o karze łącznej, zawarte w wyroku Sądu Rejonowego w [...] z dnia 6 sierpnia 2010 r. o sygn. akt II K 623/09,

V. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami wyżej opisanymi Sądu Rejonowego w [...] z dnia 6 sierpnia 2010 r. o sygn. akt II K 623/09 Sądu Rejonowego w [...] z dnia 1 lipca 2013 r. o sygn. akt X K 574/13 orzekł wobec skazanego H.D. karę łączną 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności,

VI. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okresy odbycia kar na podstawie wyroków, które zostały objęte wyrokiem łącznym,

VII. uznał, że w pozostałym zakresie wyroki wyżej opisane podlegają odrębnemu wykonaniu,

VIII. rozwiązał orzeczenie o karze łącznej zawarte w wyroku Sądu Rejonowego w [...] z dnia 31 lipca 2014 r. o sygn. akt X K 186/14,

IX. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami wyżej opisanymi Sądu Rejonowego w [...] z dnia 5 czerwca 2013 r. o sygn. akt X K 433/13 i Sądu Rejonowego w [...] z dnia 31 lipca 2014 r. o sygn. akt X K 186/14 w zakresie czynu III z art. 207 § 1 k.k. i inne k.k., popełnionego w okresie od sierpnia 2008 r. do grudnia 2010 r. orzekł wobec skazanego H.D. karę łączną 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności, z zaliczeniem okresu zatrzymania w dniu 10 kwietnia 2013 r. oraz za czyny I, 11 i IV, opisane w wyroku Sądu Rejonowego w [...] z dnia 31 lipca 2014 r. o sygn. akt X K 186/14 wymierzył mu karę łączną 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności, z zaliczeniem na poczet kary łącznej 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności okresu zatrzymania od 8 września 2013 r. godz.19.30 do dnia 9 września 2013 r. godz. 15.10 oraz tymczasowego aresztowania i zatrzymania od dnia 28 października

2013 r. godz. 21.10 do dnia 27 lutego 2014 r.,

X. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okresy odbycia kar na podstawie wyroków, które zostały objęte wyrokiem łącznym,

XI. uznał, że w pozostałym zakresie wyroki wyżej opisane podlegają odrębnemu wykonaniu,

XII. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w sprawie o wydanie wyroku łącznego w zakresie wyroku Sądu Rejonowego w [...] z dnia 23 kwietnia 2013 r. o sygn. akt X W 88/13,

XIII. na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o advokaturze zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. C. z Kancelarii Adwokackiej w [...] kwotę 147, 60 zł (sto czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt groszy),

XIV. na podstawie art. 624 k.p.k. zwolnił skazanego od obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, a poniesionymi wydatkami obciążył Skarb Państwa.

Wyrok ten nie został zaskarżony i uprawomocnił się w I instancji w dniu 16 czerwca 2016 r., tj. z upływem terminu do wniesienia apelacji po doręczeniu obrońcy skazanego orzeczenia z pisemnym uzasadnieniem.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację w trybie art. 521 § 1 k.p.k. wniósł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, zarzucając przedmiotowemu rozstrzygnięciu rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

„- art. 86 § 1 k.k., polegające na orzeczeniu w pkt I wyroku łącznego, w wyniku połączenia kar 3 miesięcy ograniczenia wolności oraz 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, wymierzonych wobec skazanego na mocy wyroków Sądu Rejonowego w [...] z dnia 30 listopada 2007 r. o sygn. akt X K 1618/07 oraz z dnia 18 grudnia 2007 r. o sygn. akt X K 1832/07, kary łącznej 1 roku pozbawienia wolności, to jest w rozmiarze niższym od najwyższej z podlegających łączeniu kar jednostkowych,

- art. 75 § 4 k.k. i art. 85 k.k. (w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r.), polegające na orzeczeniu w pkt IX wyroku łącznego (po uprzednim rozwiązaniu w jego pkt VIII kary łącznej, orzeczonej na mocy wyroku Sądu Rejonowego w [...] z dnia 31 lipca 2014 r. o sygn. akt X K 186/14), kary łącznej 8 miesięcy pozbawienia

wolności, obejmującej kary jednostkowe: 3 miesiące pozbawienia wolności - wymierzoną na mocy wyroku tego Sądu Rejonowego z dnia 5 czerwca 2013 r. o sygn. akt X K 433/13 i 8 miesięcy pozbawienia wolności - wymierzoną na mocy wyroku tego Sądu z dnia 31 lipca 2014 r. o sygn. akt X K 186/14 pomimo, iż pierwsza z wymienionych kar została orzeczona z warunkowym zawieszeniem wykonania i upłynął już termin umożliwiający zarządzenie jej wykonania, a tym samym kara ta nie podlegała łączeniu.”

Ponosząc powyższe zarzuty Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego. W pkt I wyroku w istocie doszło o transparentnego naruszenia przepisów prawa materialnego regulujących sposób łączenia kar przy orzekaniu kary łącznej. Zgodnie z niebudzącym wątpliwości brzmieniem przepisu art. 86 § 1 k.k., sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy. Dopuszczalne jest ponadto łączenie kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności, przy czym zgodnie z art. 87 § 1 k.k. sąd wymierza wtedy karę łączną pozbawienia wolności, przyjmując, że miesiąc ograniczenia wolności równa się 15 dniom pozbawienia wolności. W niniejszej sprawie na mocy wyroku Sądu Rejonowego w [...] z dnia 30 listopada 2007 r. (sygn. akt X K 1618/07) orzeczono wobec skazanego karę ograniczenia wolności w wymiarze 3 miesięcy, a na mocy tegoż sądu z dnia 18 grudnia 2007 r. (sygn. akt X K 1832/07) karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym jej zawieszeniem na okres próby 3 lat (której wykonanie następnie zarządzono). Nie było zatem technicznie możliwe, by jako karę łączną wymierzyć karę 1 roku pozbawienia wolności, gdyż była ona niższa od najwyższej z kar jednostkowych podlegających łączeniu.

Z kolei w odniesieniu do pkt VIII i IX zaskarżonego wyroku rację ma Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny podkreślając, że Sąd meriti nie podjął się ustalenia, czy kara 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem

jej wykonania na okres próby wynoszący 2 lata wymierzona na mocy wyroku tego Sądu Rejonowego z dnia 5 czerwca 2013 r. o sygn. akt X K 433/13 została jednak zarządzona do wykonania. Z akt tej sprawy wynika, że nie. Zatem zgodnie z art. 75 § 4 k.k. zarządzenie jej wykonania przestało być możliwe z dniem 13 grudnia 2015 r. W takim układzie orzeczenie kary łącznej bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, której składową była kara jednostkowa, w której mowa powyżej spowodowało, że de facto wbrew treści art. 75 § 4 k.k. zarządzono jej wykonanie (taką sytuację konsekwentnie Sąd Najwyższy wyklucza w swoim orzecznictwie – por. m.in. wyrok z dnia 21 marca 2017 r., III KK 72/17, a także w doktrynie - zob. P. Kardas (w:) W. Wróbel (red.), Nowelizacja prawa karnego w 2015 r. Komentarz, Kraków 2015, s. 494-496).

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji.

kc